

עיר 25, ד"ר לאה הימלפרב, שיקולים מגדריים בסיפור הולדת שמואל
פסוק חלוצי

בס"ד, מכללת הרצוג - ימי העיון בתנ"ך קיץ תשע"ב (שיעור 25)
שיקולים מגדריים בסיפור הולדת שמואל
ד"ר לאה הימלפרב

שמואל א, א:

[א] ויהי איש אחד מן-הרמתיים צופים מהר אפרים ושמו אלקנה בן-ירחם בן-אליהוא בן-תחו בן-צור אפרתי: [ב] ולו שתי נשים שם אחת חנה ושם השנית פננה ויהי לפננה ילדים ולחנה אין ילדים: [ג] ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה להשתחות ולזבח לה' צבאות בשלה ושם שני בני-עלי חפני ופנחס כהנים לה':

[ד] ויהי היום ויזבח אלקנה ונתן לפננה אשתו ולכל-בניה ובנותיה מנות: [ה] ולחנה יתן מנה אחת אפים כי את-חנה אהב וה' סגר רחמה: [ו] וכעסטה צרתה גם-כעס בעביר העממה כי-סגר ה' בעד רחמה: [ז] וכן יעשה שנה בשנה מדי עלתה בבית ה' בן תבעסנה ותבכה ולא תאכל: [ח] ויאמר לה אלקנה אישה חנה למה תבכי ולמה לא תאכלי ולמה ירע לבבך הלא אנכי טוב לך מעשרה בנים:

[ט] ותקם חנה אחרי אכלה בשלה ואחרי שתה ועלי הכהן ישב על-הכסא על-מונות היכל ה': [י] והיא מרת נפש ותתפלל על-ה' ובכה תבכה: [יא] ותדר נדר ותאמר ה' צבאות אם-ראה תראהו בעיני אמתך וזכרתני ולא-תשכח את-אמתך ונתתה לאמתך ונרע אנשים ונתתיו לה' כל-ימי חיי ומוכה לא-יעלה על-ראשו: [יב] והיה כי הרבתה להתפלל לפני ה' ועלי שמר את-פיה: [יג] וחנה היא מדברת על-לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע ויחשבה עלי לשכרה: [יד] ויאמר אליה עלי עד-מתי תשתכרין הקירי את-יגד מעליך: [טו] ותען חנה ותאמר לא אדני אשה קשת-רוח אנכי ונני ושכר לא שתיתי ואשפך את-נפשי לפני ה': [טז] אל-תתן את-אמתך לפני בת-בליעל כי-מרב שיחי וכעסי דברתי עד-הנה: [יז] ויען עלי ויאמר לבי לשלום ואלהי ישראל יתן את-שלתך אשר שאלת מעמו: [יח] ותאמר תמצא שפחתך הן בעיניך ותלך האשה לדרךך ותאכל ופניה לא-היו-לה עוד:

[יט] וישכמו בכקר וישתחוו לפני ה' וישבו ויבאו אל-ביתם הרמחה

ויבדע אלקנה את-חנה אשתו ויזכרה ה': [כ] ויהי לתקופת הימים ותתר חנה ותלד בן ותקרא את-שמו שמואל כי מה' שאלתיו: [כא] ויעל האיש אלקנה וכל-ביתו לזבח לה' את-זבח הימים ואת-נדרו: [כב] וחנה לא עלתה כי-אמרה לאישה עד יגמל הנער והבאתיו ונראה את-פני ה' וישב שם עד-עולם: [כג] ויאמר לה אלקנה אישה עשי הטוב בעיניך שבי עד-גמלך אתו אך יקם ה' את-דברו ותשב האשה ותינק את-בנה עד-גמלה אתו:

[כד] ותעלהו עמה כאשר גמלתו בפרים שלשה ואיפה אחת קמח ונגבל יין ותבאהו בית-ה' שלו והנער נער: [כה] וישחטו את-הפר ויבאו את-הנער אל-עלי: [כו] ותאמר כי אדני חי נפשך אדני אני האשה הנצבת עמכה בזה להתפלל אל-ה': [כז] אל-הנער הזה התפללתי ויתן ה' לי את-שאלתי אשר שאלתי מעמו: [כח] וגם אנכי השאלתהו לה' כל-הימים אשר היה הוא שאול לה' וישתחוו שם לה':

בס"ד, מכילתת הרצוג - ימי העיון בתנ"ך קיץ תשע"ב (שיעור 25)
שיקולים מגדריים בסיפור הולדת שמואל
ד"ר לאה הימלפרב

שמואל א, ב:

[א] ותתפלל חנה ותאמר עלץ לבי בה' רמה קרני בה' רחב פי על-אויבי פי שמחתי בישועתך: [ב] אין-קדוש פה' כי אין בלתיך ואין צור כאלהינו: [ג] אל-תרבו תדברו גבהה גבהה יצא עתק מפיכם כי אל דעות ה' ולא ולו נתפנו עללות: [ד] קשת גברים חתים ונכשלים אזורו חיל: [ה] שבעים בלחם נשפרו ורעבים חזלו עד-עקרה ילדה שבטה ורבת בגים אמללה: [ו] ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל: [ז] ה' מוריש ומעשיר משפיל אף-מרומם: [ח] מקים מעפר זל מאשפת ירים אביון להושיב עם-נדיבים וכסא כבוד ינחלם כי לה' מצקי ארץ וישת עליהם תבל: [ט] רגלי חסידו ישמר ורשעים בתשד ידמו כי-לא בכח יגבר-איש: [י] ה' יחתו מריבו מריבו עלו עליו בשמים ירעם ה' ידיו אפסי-ארץ ויתן-עו למלכו וירם קרו משיחו: [יא] וילד אלקנה הרממה על-ביתו והנער הנה משרת את-ה' את-פני עלי הכהן:

[יב] ובני עלי בני בליעל לא ידעו את-ה': [יג] ומשפט הכהנים את-העם כל-איש זבח זבח ובא נער הכהן כבשל הבשר והמזלג שלש השנים בידו: [יד] והכה בפזיר או בידוד או בקלחת או בפרור כל אשר יעלה המזלג יקח הכהן בו ככה יעשו לכל-ישראל הבאים שם בשלה: [טו] גם בטרם יקטרון את-החלב ובאו נער הכהן ואמר לאיש הזבח תנה בשר לצלות לפהו ולא-יקח ממנו בשר מבשל כי אם-חי: [טז] ויאמר אליו האיש קטר יקטרון כיום החלב וקח-לך כבשר תאנה נפשך ואמר לו לא כי עתה תמו ואם-לא לקחתי בחזקה: [יז] ותהי חטאת הנערים גדולה מאד את-פני ה' כי נאצו האנשים את מנתת ה':

[יח] ושמואל משרת את-פני ה' נער חגור אפוד בד: [יט] ומעיל קטן תעשה-לו אמו והעלתה לו ימים ימימה בעלותה את-אישה לזבח את-זבח הימים: [כ] וברך עלי את-אלקנה ואת-אשתו ואמר ישם ה' לך ירע מן-האשה הזאת תחת השאלה אשר שאל לה' והלכו למקומו: [כא] כי-פקד ה' את-חנה ותהר ותלד שלשה-בנים ושתי בנות ויגדל הנער שמואל עם-ה':

[כב] ועלי זקן מאד ושמע את כל-אשר יעשו בניו לכל-ישראל ואת אשר-ישכבון את-הנשים הצבאות פתח אהל מועד: [כג] ויאמר להם למה תעשו פדכרים האלה אשר אנכי שמע את-דבריכם רעים מאת כל-העם אלה: [כד] אל בני כי לוא-טובה השמעה אשר אנכי שמע מעברים עם-ה': [כה] אם-יחטא איש לאיש ופללו אלהים ואם לה' יחטא-איש מי יתפלל-לו ולא ישמעו לקול אביהם כי-חפץ ה' להמיתם: [כו] והנער שמואל הלך ויגדל וטוב גם עם-ה' וגם עם-אנשים: פ [כז] ובא איש-אלהים אל-עלי ויאמר אליו בה אמר ה' הנגלה נגלתי אל-בית אביך בהיותם במצרים לבית פרעה: [כח] ובחר אתו מכל-שבטי ישראל לי לכהן לעלות על-מזבחי הקטיר קטרת לשאת אפוד לפני ואתנה לבית אביך את-כל-אשר בני ישראל: [כט] למה תבעטו בזבחי ובמנחתי אשר צייתי מעון ותכבד את-בניך ממני להבריאתכם מראשית כל-מנחת ישראל לעמי: [ל] לכו נא-ה' אלהי ישראל אמור אמרתי ביתך ובית אביך יתהלכו לפני עד-עולם ועתה נא-ה' חלילה לי כי-מכבדי אכבד ובני יקלו: [לא] הנה ימים באים וגדעתי את-זרעך ואת-זרע בית אביך מהיות זקן בביתך: [לב] והבטת צר מעון בכל אשר-ייטיב את-ישראל ולא-יהיה זקן בביתך כל-הימים: [לג] ואיש לא-אכרית לך מעם מזבחי לכלות את-עניני ולא-דיב את-נפשך וכל-מרבית ביתך ומותו אנשים: [לד] וזה-לך האות אשר יבא אל-שני בניך אל-חפני ופינתם כיום אחד ומותו שניהם: [לה] והקימתי לי כהן נאמן כבבך ובנפשי יעשה ובניתי לו בית נאמן והתהלך לפני-משיחי כל-הימים: [לו] והיה כל-הנותר בביתך יבוא להשתחות לו לאגורת כסף וכפר-לחם ואמר ספחני נא אל-אחת הפהגות לאכל פת-לחם:

leahimm1@gmail.com